

Sygn. akt IV KS 16/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 18 maja 2021 r.,  
w sprawie **G. J. i J. P.**

oskarżonych z art. 271 § 3 k.k. i in.

skarg obrońców

na wyrok sądu odwoławczego - Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 grudnia 2020 r., sygn. akt II AKa (...),

uchylający wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt XVI K (...),

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

### **p o s t a n o w i ł:**

- 1. oddalić skargi,**
- 2. obciążyć oskarżonych kosztami sądowymi postępowania skargowego w częściach na nich przypadających,**
- 3. ustalić wysokość opłaty należnej od oskarżonego J. P. na kwotę 750 zł i zarządzić zwrot na jego rzecz pozostałych uiszczonych tytułem opłaty kwot.**

### **UZASADNIENIE**

Sąd Okręgowy w K., po rozpoznaniu sprawy G. J. i J. P. oraz sześciu innych oskarżonych, wyrokiem z dnia 11 grudnia 2019 r., XXVI K (...), uniewinnił G. J. i J. P., od popełnienia zarzucanych im czynów.

G. J. od przestępstwa z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., polegającego na tym, że w okresie od 30 marca 2001 r. do 14 lipca 2003 r. w G.,

działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, wspólnie i w porozumieniu z J. P. i M. P., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie, J. P. i M. P. - jako adwokat prowadzący samodzielnie Kancelarię Adwokacką z/s w G. i wspólnik w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka cywilna z/s w G. oraz w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka partnerska z/s w G. - udzielając danych transakcyjnych, zlecił M. P. jako właścicielowi firmy „M.” z/s w K. oraz za jego pośrednictwem K. S. imieniem „F.” z/s w S. i J. W. imieniem „M.” z/s w B., uprawnionym do wystawiania dokumentów - wystawić łącznie 19 poświadczających nieprawdę faktur VAT co do okoliczności mających znaczenie prawne na łączną kwotę 113.368,00 zł netto, podatek VAT 24.940,96 zł i brutto 138.308,96 zł, dokumentujących usługi poligraficzne, kosztorysowe i inwentaryzacyjne, które nie zostały wykonane lub których faktyczna wartość została zawyżona o około 60 %, a nadto usługi wykonane przez inne osoby niż wykazane na fakturach szczegółowo opisanych w wyroku, które następnie jako autentyczne wprowadził do dokumentacji księgowej w/w kancelarii i spółek, zawyżając koszty uzyskania przychodu i zaniżając należności podatkowe, a nadto przysparzając M. P. korzyści w postaci prowizji w wysokości 10 % od wartości netto wykazanej na fakturach, w przypadku gdy usługa w ogóle nie została wykonana i 10 % od kwoty zawyżonej w przypadku gdy faktura dotyczyła usługi wykonanej ale zawierała kwotę wyższą niż jej rzeczywista wartość, przy czym z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu, a także od przestępstwa z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., polegającego na tym, że w okresie od 7 listopada 2001 r. do 3 kwietnia 2003 r. w G., wspólnie i w porozumieniu z J. P., M. P. i J. W. jako prowadzący Kancelarię Adwokacką z/s w G. oraz wspólnik w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka cywilna z/s w G. oraz w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka partnerska z/s w G. - uprawniony do dokonywania operacji finansowych na firmowych rachunkach bankowych, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru - przekazał przelewami łącznie 21.736,64 zł na rachunki bankowe firm „M.” M. P. oraz „X.” J. W. - przy czym kwota ta stanowiła środki płatnicze (opisane w wyroku) pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynów zabronionych polegających na wystawieniu 10 faktur VAT przez „M.” i faktury VAT przez „X.”, poświadczających nieprawdę i

dokumentujących usługi których faktyczną wartość zawyżono o około 60 % , a także usługi wykonane przez inne osoby niż wykazane na fakturach - na którą to kwotę składał się podatek VAT w wysokości 14.266,56 zł zaś w pozostałej części prowizja w wysokości 7.470,08 zł dla M. P. jako zapłata za wystawienie tych faktur stanowiących podstawę zawyżenia kosztów uzyskania przychodu, a w konsekwencji zaniżenie podatku należnego VAT i zaniżenie podatku dochodowego, podejmując tym samym czynności mogące udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku, przy czym z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu.

J. P. uniewinnił od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., polegającego na tym, że w okresie od 29 marca 2001 r. do 14 lipca 2003 r. w G., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, wspólnie i w porozumieniu z G. J. i M. P., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie, G. J. i M. P. - jako adwokat prowadzący samodzielnie Kancelarię Adwokacką z/s w G. i wspólnik w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka cywilna z/s w G. oraz w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka partnerska z/s w G. - udzielając danych transakcyjnych zlecił M. P. jako właścicielowi firmy „M.” z/s w K. oraz za jego pośrednictwem K. S. imieniem „F.” z/s w S. i J. W. imieniem „X.” z/s w B. uprawnionym do wystawiania dokumentów - wystawić łącznie 24 poświadczające nieprawdę faktury VAT co do okoliczności mających znaczenie prawne na łączną kwotę 142.756,00 zł netto, podatek VAT 31.406,32 zł i brutto 174.162,32 zł dokumentujących usługi poligraficzne, kosztorysowe i inwentaryzacyjne, które nie zostały wykonane lub których faktyczna wartość została zawyżona o około 60 %, a nadto usługi wykonane przez inne osoby niż wykazane na fakturach wymienionych w wyroku, które następnie jako autentyczne wprowadził do dokumentacji księgowej w/w kancelarii i spółek zawyżając koszty uzyskania przychodu i zaniżając należności podatkowe, a nadto przysparzając M. P. korzyści w postaci prowizji, w wysokości 10 % od wartości netto wykazanej na fakturach, w przypadku gdy usługa w ogóle nie została wykonana i 10 % od kwoty zawyżonej w przypadku gdy faktura dotyczyła usługi wykonanej ale zawierała kwotę wyższą niż jej rzeczywista wartość, przy czym z

popęlnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu, a także czynu z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. polegającego na tym, że w okresie od 7 listopada 2001 r. do 3 kwietnia 2003 r. w G., wspólnie i w porozumieniu z G. J., M. P. i J. W. jako prowadzący Kancelarię Adwokacką z/s w G. oraz wspólnik w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka cywilna z/s w G. oraz w Kancelarii Adwokackiej J. P. G. J. spółka partnerska z/s w G. - uprawniony do dokonywania operacji finansowych na firmowych rachunkach bankowych, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru - przekazał przelewami łącznie 32.554,68 zł na rachunki bankowe firm „M.” M. P. oraz „X.” J. W. - przy czym kwota ta stanowiła środki płatnicze pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynów zabronionych polegających na wystawieniu 16 faktur VAT przez „M.” i 2 faktur VAT przez „X.” - opisanych w pkt XV, poświadczających nieprawdę i dokumentujących usługi których faktyczną wartość zawyżono o około 60 % , a także usługi wykonane przez inne osoby niż wykazane na fakturach - na którą to kwotę składał się podatek VAT w wysokości 22.256,08 zł zaś w pozostałej części prowizja w wysokości 10.298,60 zł dla M. P. jako zapłata za wystawienie tych faktur - stanowiących podstawę zawyżenia kosztów uzyskania przychodu, a w konsekwencji zaniżenie podatku należnego VAT i zaniżenie podatku dochodowego, podejmując tym samym czynności mogące udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku, przy czym z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu.

Powyższy wyrok został zaskarżony w stosunku do G. J. i J. P. w całości apelacją prokuratora, na niekorzyść oskarżonych. Skarżący zarzucił orzeczeniu obrazę prawa procesowego oraz błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a w konkluzji apelacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 3 grudnia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej G. J. i J. P. i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony w całości przez obrońców oskarżonych.

Obrońca oskarżonego G. J. zarzucił naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k., polegające na jego zastosowaniu przy niezasadnym przyjęciu, że zachodziły przesłanki do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, w szczególności wobec faktu, że naruszony przepis, obok możliwości uchylenia wyroku z uwagi na występowanie bezwzględnych przyczyn odwoławczych oraz sytuacji, w której odmienna ocena materiału dowodowego musiałaby prowadzić do skazania oskarżonego, będąc jednocześnie niemożliwą z uwagi na jego uniewinnienie przez sąd pierwszej instancji, przewiduje możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania tylko wówczas, gdy stwierdzona zostanie konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, o której to sytuacji nie może być mowy w niniejszej sprawie i o czym przekonuje samo uzasadnienie skarżonego wyroku, w którym:

1. nie stwierdza się wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej;
2. nie stwierdzono istnienia materiału dowodowego, z którego wynikałoby jednoznaczne sprawstwo oskarżonego, niemożliwe do stwierdzenia przez sąd odwoławczy z racji funkcjonowania zasady *ne peius*;
3. uchylenie wyroku wiąże się wyłącznie z brakami uzasadniania wyroku Sądu pierwszej instancji w części dotyczącej uniewinnienia, nie mające jednocześnie związku z koniecznością przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości na nowo, a które to braki mogły być usunięte przy zastosowaniu instytucji, o której mowa w art. 449a § 1 k.p.k.

Obrońcy oskarżonego J. P. zarzucili skarżonemu wyrokowi:

1. adw. J. C. naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. przez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na art. 454 § 1 k.p.k., pomimo że taka podstawa uchylenia orzeczenia w tej sprawie na obecnym etapie nie wystąpiła;
2. adw. J. D. naruszenie przepisu art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. przez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na przepis art. 454 § 1 k.p.k., wymagający,

aby postępowanie karne w wypadku uchylenia wyroku uniewinniającego toczyło się ponownie, pomimo że taka podstawa uchylenia orzeczenia w tej sprawie nie wystąpiła;

3. adw. K. G. naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. przez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na art. 454 § 1 k.p.k., pomimo że taka podstawa uchylenia orzeczenia w tej sprawie na obecnym etapie nie wystąpiła.

Stawiając powyższe zarzuty skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargi prokurator wniósł o ich oddalenie.

### **Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.**

Skargi nie są zasadne i dlatego zostały oddalone. Ze względu na te same powody, które legły u podstaw zaskarżonego orzeczenia, tę samą podstawę uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, a także – w istocie rzeczy – tożsame zarzuty podnoszone w skargach, nic nie stoi na przeszkodzie, aby łącznie przedstawić motywy niniejszego rozstrzygnięcia.

Z uwagi na obszerność przedstawionej w skargach (poza skargą sporządzoną przez adw. K. G.) argumentacji odnoszącej się do meritum sprawy – oceny dowodów, wykładni przepisów prawa materialnego, zaznaczyć na wstępie trzeba, iż pozostaje ona bez znaczenia dla oceny zasadności wniesionych środków zaskarżenia, gdyż dotyczy problematyki, która nie jest właściwa postępowaniu prowadzonemu w oparciu o przepisy rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego. Sąd Najwyższy w postępowaniu skargowym nie jest uprawniony do badania i merytorycznej oceny słuszności stanowiska Sądu odwoławczego w przedmiocie odpowiedzialność oskarżonego, a do jego kompetencji nie należy orzekanie co do istoty sprawy. Stąd też Sąd Najwyższy w tym postępowaniu nie jest uprawniony, aby rozstrzygać o tym, czy dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena materiału dowodowego była prawidłowa, a dokonane przez ten Sąd ustalenia faktyczne trafne, czy też w tej kwestii rację należy przyznać Sądowi odwoławczemu. Nie może też rozstrzygać o trafności subsumcji dokonanych przez te sądy ustaleń faktycznych i wskazywać kierunku merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). Oznacza to, że w przypadku powołania się przez sąd odwoławczy na regułę *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości wykazania przez sąd drugiej instancji, że wyniki przeprowadzonej przez niego kontroli instancyjnej dają podstawy do wydania wyroku skazującego, co jednak nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz zawarty w wymienionym wyżej przepisie.

Patrząc z tej perspektywy na rozstrzygnięcie kasatoryjne Sądu odwoławczego, stwierdzić trzeba, że Sąd Apelacyjny spełnił ciążące na nim obowiązki. Wbrew wywodom zawartym w skardze obrońcy oskarżonego G. J., Sąd odwoławczy wydając swoje orzeczenie powiązał je z podstawą wskazaną w art. 437 § 2 k.p.k. Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozostawia wątpliwości, że wyłącznym powodem wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy był zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k.

Ustosunkowując się do podnoszonego w skargach obrońców oskarżonego J. P. baraku wykazania przez Sąd odwoławczy podstawy uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji co do czynu z art. 299 § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., stwierdzić trzeba, że i w tym zakresie skarżący nie wykazali wadliwości zaskarżonego wyroku. Prawdą jest, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zwiera oceny prawnej zarzucanego oskarżonym zachowania przez pryzmat realizacji znamion przestępstwa stypizowanego w art. 299 § 1 i 5 k.k. Traktowanie tego jako przejaw nieprzeprowadzenia kontroli odwoławczej w zakresie umożliwiającym wydanie orzeczenia kasatoryjnego byłoby jednak w realiach procesowych niniejszej sprawy nieuprawnionym uproszczeniem. Trudno przecież nie dostrzegać specyfiki czynów zarzucanych oskarżonym uzależniającą możliwość przypisania im odpowiedzialności za przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. od skazania za przestępstwo z art. 271 § 3 k.k. Zauważyć przy tym trzeba – nie negując pewnych różnic w opisie zachowań zarzucanych G. J. i J. P. oraz

pozostałym oskarżonym, skazanym za przestępstwo z art. 299 § 1 i 5 k.k. – w stosunku do których Sąd Apelacyjny utrzymał w mocy wyrok Sądu pierwszej instancji, że jedynym powodem uniewinnienia G. J. i J. P., odnoszącym się w równej mierze do obu zarzucanych im czynów, nie była ocena prawna ich zachowania, ale ocena dowodów, prowadząca Sąd pierwszej instancji do stwierdzenia wystąpienia przesłanki z art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. Negowanie prawidłowości tego stwierdzenia stanowiło istotę apelacji prokuratora.

Nie można zgodzić się z twierdzeniami skarżących, wskazujących na przedwczesność rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, które w ich ocenie powinno być poprzedzone zastosowaniem instytucji z art. 449a § 1 k.p.k. To, że Sąd odwoławczy wytknął Sądowi pierwszej instancji nadmierną lakoniczność i skrótowość uzasadnienia swojego rozstrzygnięcia, nie oznacza, iż w realiach sprawy prawidłowość wyrokowania w instancji odwoławczej czyniła niezbędnym zwrócenie akt sprawy Sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Uzupełnienie uzasadnienia w trybie art. 449a k.p.k. dopuszczalne jest wówczas, gdy brak jest merytorycznych rozważań sądu pierwszej instancji co do danej kwestii. Nie może natomiast polegać na zmianie treści sporządzonego już uzasadnienia czy też służyć poszerzeniu warstwy merytorycznej wyводу sądu. Nie jest zatem dopuszczalne uzupełnienie uzasadnienia, gdy sąd pierwszej instancji przedstawił w nim merytoryczną argumentację, ale jej zawartość nie jest dla sądu odwoławczego satysfakcjonująca (tak D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 449a).

Analiza treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, że tym co zdecydowało o kasatoryjnym rozstrzygnięciu Sądu odwoławczego nie był brak w części motywacyjnej wyroku Sądu Okręgowego oceny materiału dowodowego lecz nieakceptowalny dla Sądu Apelacyjnego jej wynik. Wyrazem tego jest stwierdzenie oczywistego naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, poprzedzone wykazaniem powodów, którymi Sąd odwoławczy się kierował uznając dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę materiału dowodowego za wadliwą i wskazał te okoliczności, które według jego stanowiska Sąd pierwszej instancji błędnie zinterpretował.

To czy stanowisko Sądu odwoławczego jest merytorycznie słuszne nie podlega badaniu w postępowaniu skargowym.

O wadliwości zaskarżonego orzeczenia nie świadczy w końcu treść tej części jego uzasadnienia, która zawiera zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania, a z której – jak wnioskuje się w skardze obrońcy oskarżonego G. J. – wynika, że Sąd odwoławczy nie przesądza ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie. Przeciwnie, stanowisko Sądu odwoławczego jest zgodne z regułami postępowania karnego. Jest rzeczą oczywistą, iż przekonanie Sądu drugiej instancji o istnieniu podstaw do wydania wyroku skazującego, co w postępowaniu odwoławczym nie jest dopuszczalne ze względu na zakaz z art. 454 § 1 k.p.k., nie wyklucza wydania po ponownym przeprowadzeniu postępowania przez Sąd pierwszej instancji wyroku uniewinniającego. Wobec tego, że przyczyną uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji była wadliwość oceny materiału dowodowego skutkująca dokonaniem błędnych ustaleń faktycznych, poglądy wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie będą krępowały swobody Sądu pierwszej instancji w ocenie materiału dowodowego i determinowały treści ustaleń stanowiących podstawę faktyczną jego rozstrzygnięcia. Wynika to wprost z treści art. 442 § 3 k.p.k., w którym wyraźnie stwierdzono, że wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania nie mogą dotyczyć sposobu oceny poszczególnych dowodów.

Wobec tego, że wraz ze skargami wnoszonym przez każdego z trzech obrońców oskarżonego J. P. zostały uiszczone opłaty, konieczny stało się ustalenie należnej z tytułu wniesienia skargi opłaty.

Opłata od skargi wnoszonej w niniejszej sprawie wynosi 750 zł. Podmiotem uprawnionym do wniesienia skargi jest strona i wnosi ją tylko raz, niezależnie czy czyni to ramach jednego pisma procesowego, czy też dwóch lub trzech odrębnych pism podpisanych przez poszczególnych obrońców. To, że każde z tych pism określane jest procesowo mianem skargi, nie powoduje, że strona złożyła dwie lub trzy skargi, od których należało uiścić więcej niż jedną opłatę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

